

Rune Ottosen

Programsensor ved SV-fakultetet, UiB

Oppnevnt for perioden 2010-2013

Rapporten gjelder perioden vår 2011/ høst 2011

Årsrapport fra 2011

Rapporten er basert på et besøk ved utdanningen 15. november 2010, der det ble gjennomført samtaler med en gruppe på 10 studenter, hvorav to satt i studentklubben til Norsk Journalistlag. Videre snakket jeg med de ansvarlige for programmet og flere faglærere. Jeg har ellers benyttet som bakgrunnsmateriale diverse dokumenter og rapporter, der Astrid Gynnhilds rapport fra brosteinsprosjektet var særlig nyttig, også møtereferater, studieplandokumenter, pensumslistor og tilsendte karakteroversikter.

Omorganisering av studiet

I tråd med anbefalinger i evalueringsrapporten for bachelorprogrammet i journalistikk ble studiet omorganisert fra høsten 2009. Mens det tidligere var anledning til å gjennomføre programmet som et to-årig løp ved å innpasse 60 studiepoeng fra tidligere utdanning, ble det nå gjennomført et tre-årig obligatorisk bachelorløp.

I den forrige rapporten la jeg mye vekt på positive og negative erfaringer med omorganisering av studiet med felles innføring (INFOMEVI106) sammen med bachelorstudentene i film- og tv-produksjon og i nye medier. De to andre kursene i første semester Introduksjon til medievitenskap (MEV1100) og Examen philosophicum var identisk med den gamle ordningen. I samtaler med fagpersonell og i gjennomgåtte dokumenter kommer det fram at en viktig motivasjon for å gjennomføre denne ordningen var å oppnå bedre synergieffekt i forhold til bachelorprogrammene i film- og TV-produksjon og nye medier. Det synes også å ligge en økonomisk rasjonaliseringsgevinst ved å ha et felles introduksjonskurs for tre bachelorprogrammer. I det treårige studiet inngår blant annet følgende emner: Introduksjon til journalistikk, reportasje- og nyhetsjournalistikk, journalistisk etikk og metode, opphavsrett,

portrett og reportasje. Studiet inneholder også en praksisperiode i sjette semester der det skal skrives en baceholopgave. Studieforløpet er lagt opp slik at det normalt produseres 30 studiepoeng i semesteret. Det første semesteret er det tre 10-poengskurs, de andre semestrene to 15-poengskurs. Det er i løpet av det treårige løpet lagt opp til en viss valgfrihet. I det femte semesteret er det således et obligatorisk emne i praksisforberedelser (15 stp.) I tillegg kan studentene velge mellom journalistikkhistorie eller radio- og fjernsynshistorie (15 stp.) Bachelorprogrammet kvalifiserer for opptak til masterprogrammet i medievitskap.

Jeg la i forrige rapport vekt på en del kritiske bieffekter ved at sentrale elementer i en profesjonsutdanning kan bli svekket gjennom felles introduksjonskurs, selv om det utvilsomt også finnes fordeler i form av synergieffekter, muligheten til interaksjon med andre fagdisipliner etc. Jeg skal ikke gjenta mine prinsipielle motforestillinger og sammenligning med andre journalistutdanninger m.m., da dette er å finne i fjorårets rapport. Jeg vil likevel slå fast at mine motforestillinger ikke er blitt svekket. For å ta min konklusjon først: Det foreligger planer om en samlokalisering i en såkalte “medieklynge” der Bergen kommune, UiB, Bergens Tidende og TV2 skal samarbeide. Dette forslaget har stor støtte blant de studentene og ansatte jeg har snakket med. En av studentene mente at dette kan redde utdanningen ut av det dødvannet den befinner seg i. En forutsetning er selvsagt at utdanningen får beholde sin faglige integritet og uavhengighet i et så tett samarbeid med bransjen.

Det er ressursituasjonen som er achilleshælen for bachelorprogrammet i journalistikk. Fagmiljøet i Bergen består av dyktige medarbeidere som har alle forutsetninger for å lage en god journalistutdanning. Et spennende forskningsprogram finansiert av Norges Forskningsråd bidrar til et stort potensiale for forskningsbasert undervisning. Problemet er at utdanningen må tilføres ressurser som gjør at noen medarbeider kan vie hele sin oppmerksomhet til denne utdanningen. Det at flere har dette som et biprosjekt ved siden av andre oppgaver gjør det umulig å få hevet nivået på undervisningen. En profesjonsutdanning for journalister er pedagogisk ressurskrevende når skriveferdigheter og innsikt i faget skal realiseres. Situasjonen er fortsatt vanskelig, men noen av II’er stillingene er utvidet: Terje Angelshaug til 40%, Steinsbø til 30%, samt at Olav Njaastad er tilsatt i 20%. Dette er et skritt i riktig retning, men neppe nok. Kurset MEVI153 – dokumentar og reportasje, har en god fagplan med relevant pensum og det oppleves av studentene som en styrke at Olav Njaastad er knyttet til kurset som faglærer.

I årets samtaler med studentene var det som i fjor misnøye med utdanningens evne til å utvikle en journalist-identitet blant journaliststudentene. Her ble INFOMEVI 106:

Introduksjon til medieproduksjon nevnt spesielt i samtale med studentene. Det føles kunstig at alle studieretningene er sammen om kurset når den faglige interessen er så ulik.

Journaliststudentene kommer med forventninger om en profesjonsutdanning og blir skuffet.

Det innledende samarbeidet med de tre studieretningene oppfattes som mer motivert av å oppnå en rasjonaliseringsgevinst enn en god faglig begrunnelse. Det er nå lansert et forslag om at studentene fra "nye medier" også skal inngå i det såkalte brosteinsprosjektet. Dette blir av noen studenter og ansatte brukt som nok et eksempel på at det er rasjonaliseringsgevinst framfor faglig begrunnelse som styrer beslutningene.

I forrige rapport brukte jeg spissformuleringen at bachelorutdanningen ved Universitet i Bergen har valgt kullidentitet framfor journalistidentitet. Spørsmålet er om det er grundig nok vurdert hva dette på sikt betyr for forholdet til den bransjen man skal utdanne journalister til. Problemstillingen ble aktualisert da jeg spurte åtte av studentene i femte semester om de ville valgt Bergen om igjen hvis de skulle starte journalistutdanningen på nytt. Fire sa klart at de ville valgt en annen utdanning der nettopp den manglende klare journalistprofilen i Bergen var en viktig del av begrunnelse. To sa at de ville valgt Bergen fordi de ikke kunne tenke seg å studere et annet sted, men inntrykket var at de delte motforestillingene til de som ville valgt bort Bergen.

Når dette er sagt må det sies at studentene snakket meget varmt om deler av undervisningen. Som kontrast framhever studentene kursene i vårsemesteret med reportasje, nyhetsjournalistikk og internpraksis (Brostein-prosjektet Mevi 168 og Mevi 165). Dette framheves av studentene som stimulerende og lærerikt med dyktige faglærere som Terje Angelshaug og Astrid Gynnild. Det er det pedagogiske opplegget rundt realistiske skriveøvelser med rask feedback studentene framhever som det mest relevante og lærerike i hele studiet. Problemet er at det for lite av det. Astrid Gynnild er nå på forskningsopphold i USA og desto mer ansvar hviler på Terje Angelshaug. Studentene kan ikke få fullrost hans undervisning og han trives åpenbart i jobben. For studentene er det eneste problemet at han ikke har full stilling og kan bidra enda mer til undervisningen. Rapporten fra kurset, signert Astrid Gynnild september 2011, sammenfaller i stor grad med studentenes egen oppfatning i samtale med meg. De definerte læringsmålene for kurset 168 med drilling av praktiske ferdigheter, variert kildearbeide, kritikk og selvkritikk av eget og medstudenters arbeide, har i all hovedsak fungert etter hensikten.

I evalueringsrapporten for i fjor og i studentenes samtale med meg både i fjor og i år kom det fram at det var for lite produksjonskrav med fem obligatoriske nyhetsoppgaver, og at produksjonstrykket generelt er for lavt. Dette ble justert opp i årets opplegg, men etter Gynnilds rapport å dømme (bekreftet av samtale med studentene) synes det som om pendelen har svingt den andre veien. Etter oppsummering av fjorårets kritikk og tilbakemelding ble det foretatt følgende justeringer (basert på Gynnilds rapport):

- Semesterstart ble flyttet fra 26. januar 2010 til 10. januar 2011.
- Det ble laget tydelige skiller mellom undervisningsperioder og praksisperioder, og lengden på kurset ble også betydelig strammet inn. De to første ukene ble avsatt til åpningsworkshop og forelesninger, fulgt av tre uker med intensiv nyhetsproduksjon for Brostein. Derest en uke med veiledning/skriving av semesteroppgave, en uke med forelesninger og til slutt en uke med hjemmeeksamen.
- Det ble stilt større krav til journalistisk produktivitet (12 nyhetssaker).
- Studentene fikk deadlines på sakene med godkjenning etter hvert.
- Ved semesterstart tydelige krav for godkjenning av saker.
- Nyhetskurset Mevi 168 ble avsluttet med eksamen før starten på Mevi 165.
- Veiledning av refleksjonsoppgaver startet tidligere i kurset.
- Ingen undervisning/veiledning under Mediedagene (Mevi 168 var ferdig 7. mars)

Etter tilbakemeldingen å dømme er studentene fornøyd med de justeringer som er gjort. De realistiske øvingssituasjonene fungerer bra. Hele prosessen fra ideutvikling til publisering gir et godt innblikk i viktige sider ved journalistikkens hverdag som å jobbe under press, kildepleie og kildekritikk. Studentene framhevet at det var stimulerende å jobbe med varierte oppgaver og prøve ut seg selv i intervju situasjoner med ”virkelige mennesker”. Det å jobbe med mange temaer og god variasjon i saksområdene er viktige læringserfaringer. Det å deske saker og redigere ga flere aha-opplevelser og mer bevissthet om egen skriving.

Så var det dette med pendelen da. Denne gangen synes studentene at arbeidspresset var for stort og at økingen fra 5 til 12 oppgaver var for stor oppjustering av arbeidspresset. Det var i perioder lite fritid og mange ble slitne (ikke ulikt en journalisters hverdag med andre ord). Noen klaget på at det gikk på selvtilliten løs når de ikke hadde egne ideer og fikk dårlig tilbakemelding (helt vanlig studentfrustrasjon).

Forholdet mellom teori og praksis synes rimelig godt ivaretatt. Både akademiske gjesteforelesere som Martin Engebretsen og Yngve Hågvar og praktikere som Per Chr. Magnus nevnes som nyttige. Pensum på kurset virker oppdatert og relevant. Fortsatt er det forbedringspotensiale i å forene teori og praksis. Det var også delte meninger om hvor godt eksamensopplegget fungerte.

En nærliggende konklusjon er at opplegget rundt Brostein i all hovedsak fortsetter, men at arbeidspresset bør reduseres noe. Mer detaljerte forslag finnes også i Gynnilds rapport.

Gjennomstrømning og karakterer.

I fjorårets rapport ble det uttrykt en viss bekymring med gjennomstrømningen. Totalt sluttet 6 studenter uten å fullføre. Av de 21 som ble tatt opp var det altså 15 som fullførte.

Høsten 2009 ble det tatt opp 18 studenter, disse må bruke 3 år på å fullføre (ny studieordning). I vårsemesteret 2011 var 15 av disse fortsatt aktive på programmet. Ved slutten av høstsemesteret var det 12 igjen. Av de 16 som ble tatt opp på 2010-kullet er 11 fortsatt på studiet. Det er mye når nesten 1/3 av begge kullene slutter og ekstra sårbart når det i utgangspunktet er få studenter. Da jeg diskuterte dette med studentene ble det vist til at noen har fått fast jobb og andre har begynt på andre studier. Det bør kanskje gjennomføres en undersøkelse blant de som har sluttet for å få bedre data på dette. Det er fortsatt et problem ved opptaket at studenter som uteblir ikke blir erstattet. Det er felles frustrasjon blant de ansatte og studentene at samordnet opptak gjør det umulig å etterfylle lokalt når studenter uteblir. Studentrepresentantene påpekte i samtale med meg at noen sluttet forholdsvis raskt etter studiestart og kunne vært erstattet.

Studieopplegg, eksamensform og karakternivå.

Eksamensformen på studiet er en miks av skoleeksamen, hjemmeeksamen og produksjons/mappeevaluering. Dette virker som en god miks som bør opprettholdes. Mens det i fjorårets rapport ble meldt om stor spredning på karaktersskalen, er det mer samlet på de tre eksamene jeg har fått data fra til årets rapport.

På MEVI 1260 var det 10 oppmeldt, 10 møtte og alle bestod. Gjennomsnittskarakter for kvinner var B, for menn C. Lavt antall menn gjør det vanskelig å operere med et gjennomsnitt. Det var en spredning på karakterskalen fra A til D.

På MEVI 165 var det oppmeldt 14 journalistikkstudenter. Av de 12 som møtte bestod alle med gjennomsnittskarakter C.

På MEVI 168 var det 13 oppmeldte, 12 møtte og alle bestod. Gjennomsnittskarakter B for kvinner og C for menn. Spredning på karakterskalen fra B til D. Samlet sett er det ikke noe å bemerke på karakternivået .

Studentevaluering av undervisningen.

Jeg beklaget i fjorårets rapport at det ikke er faste rutiner for skriftlig studentevaluering av undervisningen. Så vidt jeg kan bedømme skjer evalueringen først og fremst i form av muntlig tilbakemelding bortsett fra Brosteinskurset. Dette blir kommentert i referatet fra Programrådsmøte 1. juni 2011. Her heter det: “Programrådet diskuterte rapporten, særlig punktet med studentevaluering. Det var enighet om å gjøre grep her. I første omgang ved å utvikle et skjema hvor vi ber studenter i siste semester – bachelorkandidatene – om å vurdere sitt studieprogram som helhet”. Det er fint at det tas tiltak her, men jeg mener at det ikke er nok med en skriftlig evaluering etter endt utdanning. Jeg gjentar derfor det jeg sa i forrige rapport: “Det er denne sensorens mening at det bør utarbeides faste spørreskjemaer som brukes ved avslutningen av hvert kurs”.

Konklusjon.

Det bør opprettes to heltidsstillinger som kan ivareta kontinuitet og journalistfaglig kompetanse. Den pedagogiske modellen og opplegget rundt brosteinsprosjektet bør i større grad gjennomsyre hele studieforløpet. Det gjøres ikke ved også å slippe andre studieretninger inn i opplegget, men ved å styrke den pedagogikken som benyttes der i andre kurs. For å oppnå dette trengs mer journalistfaglig kompetanse og ressurser.

Rune Ottosen

Berkeley, 31. januar 2012

sign.

